

Τὸ Θέατρο.

Οἱ παραστάσεις τοῦ «Βασιλικοῦ»—Τὰ τριάντα χρόνια τῆς Μαρίκας Κοτοπούλη—Ὁ Σακελλαρίδης χωρὶς... μουσική.

Ἦστερα ἀπὸ τὶς παραστάσεις τοῦ ἀρχαίου δράματος, τὸ «Βασιλικὸ θέατρο» ἐγκαινιάσῃ τὴν χειμωνιάτικη περίοδόν του μὲ τὴν τραγωδίαν : «Ριχάρδος ὁ Γ'» τοῦ Σαίξπηρ. Φαίνεται πὼς ἡ κρατικὴ μας σκηνὴ ἔχει μεγάλη ἀδυναμίαν στὸν Ἄγγλον ποιητὴν πού τὰ τελευταῖα τούτα χρόνια ἐγίνε πολὺ τῆς μόδας. Ἐδῶ θὰ μπορούσε νὰ διερωτηθῆτε κανεὶς : ὁ Σαίξπηρ στὴν Ἑλλάδα εἶναι μονάχα ἀποτέλεσμα μόδας ἢ σνομπισμοῦ, ἂν προστιμᾶτε, ἢ τὸ κοινὸ ἀνέβηκε πνευματικὰ τόσο ψηλά ὥστε νὰ βρῶσκει στὶς τραγωδίαις τοῦ Ἄγγλου δραματοῦργου τὴν ἀπαραίτητη τροφήν του; Ὁ ὑποφαινόμενος πιστεύει πὼς μᾶλλον γιὰ ρεῦμα παροδικὸ πρόκειται καὶ ὅτι τὸ κοινὸ παρέμεινε ὅπως τὸ διαπαιδαγώγησε, ἐδῶ καὶ χρόνια ἢ ἐπιθεώρηση, ἢ φάρσα καὶ ἡ κωμωδία. Ὅχι βέβαια ὅτι καὶ ἡ τραγωδία δὲν μπορεῖ νὰ τὸ συγκινήσει. Ἀπόδειξις οἱ παραστάσεις τῆς «Ἡλέκτρας» ἀπὸ τῆς Μαρίκας πού συνεχίζονται μέρες τώρα μὲ εἰσπράξεις ἰκανοποιητικῆς. Ἡ συγκίνησις ὅμως αὕτη εἶναι περισσότερο ἐπιφανειακὴ

ξόπευση, παρὰ βαθειά, πραγματικὴ. Ὅλοι μιλοῦν γιὰ τὸ Σαίξπηρ καὶ τὸ Σοφοκλῆ· εἶναι τὸ καλλιτεχνικὸ θέμα τῆς ἡμέρας. Εἶναι δυνατόν τὸ θεατρόφιλον κοινὸν νὰ τὸ ἀγνοήσει; Πηγαίνει λοιπὸν καὶ παρακολουθεῖ, ἀκολουθώντας τὸ ρεῦμα. Τώρα, ἂν κατὰ βάθος εὐχαριστιέται ἢ πλήττει, ἄλλο ζήτημα. Βλέπει τραγωδίαν στὴν σκηνήν· ἀκούει χιλιάδες στίχους πού δὲν τοὺς καταλαβαίνει ἀπόλυτα, ὅταν μάλιστα εἶναι διανθισμένοι μὲ λέξεις μαλλιαρῆς ἢ σπάνιας ἢ φκιαχτῆς ἀπὸ τὸ μεταφραστικὸν πού μονάχα αὐτὸς ἔχει τὸ μονοπώλιον νὰ τίς νοιώσει, παρακολουθεῖ μερικὸς φόνους—τὸ αἷμα χύνεται ποτάμι—καὶ πάει λέοντας. Τώρα, ἂν ρωτήσετε τὸ μέσο θεατῆν τί κατάλαβε πραγματικῶς, βαθύτερα, ἀπὸ τὸ Σαίξπηρ ἢ τὸ Σοφοκλῆ, θὰ σᾶς κυττάξῃ μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα! Θὰ μπορούσε ὁ ὑποφαινόμενος νὰ γράψῃ πολλά σχετικά καὶ ν' ἀναρρῆει καὶ χαριτωμένους κουβέντας πού ἄκουσε ὁ ἴδιος, μ' αὐτὰ θὰ τὸν τραβούσαν ἀπὸ τὸ θέμα του.

Ἔτσι πάλι φέτος τὸ «Βασιλικὸ» μᾶς ἔδωσε Σαίξπηρ καὶ μάλιστα μιὰ ἱστορικὴν τραγωδίαν στὴν ὁποία ὡς τώρα ἀφιερώθηκαν πολλὰς ἐξονυχιστικὰς μελέτας. Στὸν «Ριχάρδον τὸν Γ'» αὐτὸ πού τραβᾷ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀκροατοῦ εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Ριχάρδος πού γεμίζει ὅλο τὸ δράμα μὲ τὴν περίεργη ψυχοσύνθεσίν του. Τ' ἄλλα πρόσσκα εἶναι, ἂν ὄχι δευτερεύοντα βέβαια, πάντως διακοσμητικὰ, ὥστε ὁ χαρακτήρας τοῦ Ριχάρδου νὰ φανεῖ περισσότερο ἀνάγλυφος καὶ νὰ φωτιστεῖ ἀπ' ὅλες τὶς πλευρὰς. Ὁ ἥρωὸς τῆς τραγωδίας, ἄσχημος καὶ σηματομενός ἐκ γενετῆς, συμβολίζει τὸν τύπον τοῦ ἀνθρώπου πού, νοιώθοντας μέσα του μεγάλας φιλοδοξίας, ἀφιερώνει κάθε του δύναμιν γιὰ νὰ ἐκδικηθῆ τὴν ἀδυσώπητη μοῖραν του καὶ νὰ φθάσῃ στὰ ἀνώτατα ἀξιώματα, ἀδιαφορώντας γιὰ τ' ἀνῆθικα μέσα πού θὰ χρησιμοποιήσῃ γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸν. Ἔτσι ὁ τύπος τοῦ Ριχάρδου παρουσιάζεται κάπως μονότονος, ἂν ὄχι μονοκόμματος, ἀλλὰ καὶ ἔτσι ζεῖ ὅπως τὸν ἐπλάσε ἡ φαντασία τοῦ δραματοῦργου. Ρόλος βαρὺς καὶ καταθλιπτικός πού βρῆκε στὸν κ. Μινωτῆ ἕναν ἀξιοῆρμηνευτῆ. Ὁ Ἕλληνας ἠθοποιὸς δημιούργησε ἀληθινὰ καὶ τὸ παίξιμόν του αἰσθητικὸν καὶ τεχνικὸν μαζί ἦταν μιὰ ἀπόλαυση πνευματικὴ. Κατόρθωσε νὰ μπεῖ στὸ βαθύτερον νόημα καὶ μᾶς παρουσίασε τὸν χαρακτήρα τοῦ Ριχάρδου ἀνάγλυφον. Ἄλλως τε ὅλη ἡ παράστασις στάθηκε στὸ ὕψος τῆς πράξεως πού σχεδὸν ἐγίνε παράδοσις στὴν κρατικὴν μας σκηνήν. Ὁ κ. Ροντήρης δούλεψε μὲ συνειδησὴν καὶ ἐκίνησε τὸ πλῆθος μὲ ρυθμὸν, δίνοντας ἔτσι στὸ θέσμιον μιάν ἐνότητα ζηλευτῆ. Ὅλοι οἱ ἠθοποιοὶ καὶ ἰδιαίτερα οἱ κ. κ. Γληνός, Δεστούνης, Μαρίας, ἐντελῶς ξεχωριστὰ ἢ κ. Ἀλκαίου, δημιούργησαν τοὺς ρόλους τοὺς μὲ ἀντίληψιν πού τοὺς τιμᾷ. Ἡ κ. Μανωλίδου ἴσως νὰ κάμφθηκε ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ ρόλου τῆς. Οἱ κ. κ. Κλώνης καὶ Φωκῆς ἀναπύρασαν πιστὰ τὴν ἐποχὴν τῆς τραγωδίας. Ὅσο γιὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ κ. Καρθαίου, μόνον ἐταίρους μπορεῖ ν' ἀπευθύνῃ κανεὶς σ' αὐτὸν πού χρόνια τώρα, μὲ τὴν δημιουργικὴν του ἐργασίαν πλουτίζει τὴν νεοελληνικὴν λογοτεχνίαν μὲ ξένα ἔργα ἀριτεχνῶς ἀποδομένα στὴν γλῶσσον μας.